

**Poštovana Ministarko Kulture i Medija,
Dear Ambassador Sattler,
Poštovani Gospodine Gradonačelnice,
Poštovana Gospodjo Ivetić, Draga Dušice,
Poštovana i draga Gospodjo Nado i sve čuvarke dobrotske čipke,
Drage Kolege i Prijatelji,**

Veliko mi je zadovoljstvo što sam danas sa vama, ovde u Gradu **svetske** baštine - Kotoru, kako bismo zajedno proslavili **Evropsku** nagradu za baštinu / Nagradu Europa Nostra 2026 za izuzetan projekat sa prelepim imenom „PACIJENCA” posvećen očuvanju tradicije dobrotske čipke.

Za današnji svečani dan, više sile su nam poslale kišu kao dar sa neba i kao podstrek da se okupimo ne ispred Katedrale Svetog Tripuna vec u samoj Katedrali, kako bismo po ko zna koji put zajedno udahnuili vanvremensku lepotu i duhovnost ovog dragulja evropske romaničke arhitekture. I kako bismo se, dok proslavljamo višestruko zasluženu nagradu za Projekat Pacijence, podsetili da se 2002 godine, upravo kompleksan projekat istraživanja, obnove i zaštite ove Katedrale bio medju laureatima naše nagrade.

Tom prilikom je velika delegacija Europe Nostre posetila Kotor, na čelu sa našim tadašnjim predsednikom Njegovim Kraljevskim visočanstvom, Princom Hendrikom, suprugom danske kraljice Margrete. Zajedno smo čestitali svima koji su radili na uspešnoj i izuzetno stručnoj realizaciji ovog projekta, na čelu sa tada još postojećim Regionalnim Zavodom za zaštitu spomenika kulture koju je predvodio Profesor Ilija Lalošević čije prisustvo danas medju nama posebno pozdravljam.

24 godine kasnije, ponovo jedna Evropska nagrada za baštinu / Nagrada Europa Nostra dolazi u Kotor. Ovog puta za izuzetan projekat iz oblasti revitaliacije i promocije nematerijalne baštine - Dobrotske čipke koju su osmislili i realizirali Muzeji Kotora, na čelu sa Dr Dušicom Iveković, uz dragocenu inspiraciju i saradnju sa Gospodjom Nadom Radović.

Poštovana i Draga Dušice,

Vekovima je dobrotska čipka bila deo svakodnevnog, verskog i pomorskog života u Boki kotorskoj. Ona je odražavala kreativnost, strpljenje i umeće generacija žena.

Ali početkom 21. veka ova tradicija bila je u opasnosti da nestane. Vi niste želeli da se pomirite sa tom činjenicom i rešili ste da krenete u akciju! Stoga iz sveg srca čestitamo vama i Muzejima Kotora na ovom izuzetom projektu.

Reč „strpljenje” odnosi se kako na spor i precizan proces izrade čipke, tako i na istrajnost povezanu sa pomorskom kulturom ovog kraja.

Vaš nagradjeni projekat je **strpljenje** i pažljiv rad naših ruhu pretvorio u ljudsku i kulturnu vrednost u vremenu kada je veliki deo naših života određen brzinom, užurbanošću i trkom sa veštačkom inteligencijom. U svetu koji se kreće sve brže, Pacijenca nas poziva da budemo strpljivi. Da usporimo. I, možda najvažnije, da posvetimo pažnju i brigu našim korenima i tradiciji.

Ali projekat Pacijenca je učinio mnogo više od očuvanja jedne tehnike. On je oko tog znanja okupio jednu **divnu porodicu na čelu sa** Gospodjom Nadom Radović, zvanično priznatom čuvarkom umeća izrade dobrotke čipke.

Poštovana i Draga Nado,

Do suza ste me dirnuli dok ste govorili sa toliko srca i duše na konferenciji za štampu.

Hvala Vama što ste decenijama čuvali umeće dobrotke čipke. Hvala Vam što ste bili strpljivi. I hvala što ste čuvali nadu da će doći dan kada će jedna dobra vila u vidu vaše i naše Dušice pokrenuti projekat Pacijenca i zajedno sa vama udahnuti novi život u viševjekovnu tradiciju izrade dobrotke čipke.

Hvala vam u ime čitave Evrope na tom izuzetnom daru. Vama i sve brojnijoj porodici vaših sledbenica.

Hvala vam što šalžete važnu poruku čitavoj Evropi i Svetu: o značaju tradicionalnih rukotvorina, o važnosti poezije i lepote za kvalitet života, o dragocenom dijalogu između generacija koji je neophodan za očuvanje našeg čovečanstva.

IDEJA NITI

Sa svakim bodom, jedna nit povezuje jedan trenutak sa drugim. Jednu generaciju sa drugom. Prošlost sa sadašnjošću. Sadašnjost sa budućnošću.

Vi ste tu nit dobrotke čipke obnovili....oživeli.

Kako je Žiri Evropskih nagrada rekao:

„Projekat ‘Pacijenca’ pretvorio je kućnu radinost u zajednički kulturni događaj koji jača život zajednice, istovremeno doprinoseći ekonomskom osnaživanju žena. Kroz izradu čipke, projekat promoviše strpljenje kao društvenu i kulturnu vrednost, štiti jedan osetljivi element nematerijalne baštine i povezuje malu lokalnu tradiciju sa širom publikom.“

Poštovani Gospodine Gradonačelnice,

Europa Nostra vam iz srca čestita što je Grad Kotor po drugi put dobio jednu od naših Evropskih oskara za kulturnu baštinu, jednu nagradu za obnovu materijalne baštine a drugu za revitalizaciju nematerijalne baštine. Ta činjenica potvrđuje poseban status ovog grada sa tako bogatom kulturom i istorijom. Ona takodje potvrđuje da ovaj grad ima izuzetan ljudski

potencijal, ljude sa znanjem, ljude sa maštom i kreativnošću, ljude sa dušom. Naše nagrade su veliko priznanje. Ujedno su i podstrek za nove uspehe.

Europa Nostra i ja smo svesni da nije lako biti Gradonačelnik grada koji lepotom i bogatstvom svoje kulturne i prirodne baštine koja je medju prvima upisana na Uneskovu Listu svetske baštine i koja mami i pleni posetioce iz celog sveta. Ostim toga imate čak dva upisa na Listu nematerijalne baštine čovečanstva, osim dobrotske čipke i Bokeljsku mornaricu. I najzad imate i zidine koje su 2017 godine upisane na Unesco-ovu listu, zajedno sa drugim venecijanskim utvrdjenjima iz Italije i Hrvatske. Na vama i na gradjanima ovog grada je nimalo lako breme odgovornosti da se ta baština na adekvatan način zaštiti. Da se ne žrtvuje na oltaru masovnog turizma i građevinskih investitora već da se pronadje ravnoteža koja je neophodna za svaki održivi razvoj. Ravnoteža koja će prioritet dati očuvanju i unapredjenju kvaliteta života gradjana Kotora i Boke, a samim tim i unapredjenju kvaliteta turizma kao važne ekonomske grane u Crnoj Gori. Kotor i Boka Kotorska se ne smeju svesti na destinaciju za kruzeru, koji su svakim danom sve veci. Oni moraju pre svega biti dragocene oaze lepote i poezije prirode i kulture, u interesu lokalnog stanovništva, a za dobrobit citave Evrope i citavog covecanstva.

Europa Nostra vam stoji na raspolaganju da vam pomogne u tim nastojanjima, kroz nasu razgranatu mrežu civilnog društva koja je posvecena zaštiti kulturne baštine sirom Nase Evrope.

Iz svih navedenih razloga, zainteresovani smo da sa vama razgovaramo o poželjnosti i mogućnosti osnivanja jednog od Europa Nostra Heritage Hub-ova bas u Kotoru.

Dear Ambassador Sattler,

Thank you so much for your presence today for the celebration of our joint award: the European Heritage Awards run by Europa Nostra with the invaluable support of the European Union. This is an exemplary initiative which demonstrates how the EU Institutions can collaborate fruitfully with a civil society organisations like Europa Nostra. Next year, we shall celebrate the 25th anniversary of this flagship programme. We sincerely hope that in the future we shall present many more awards to heritage projects and champions from Montenegro. We are convinced that cultural heritage ought to receive a much more central role in the framework of the EU Enlargement agenda. We are therefore confident that this strategic direction will be implemented with imagination and audacity here in Montenegro. The EU could and should play an even greater role in enhancing the skills and institutions, including the organisations of civil society, which are indispensable to ensure the future for the cultural and natural heritage of Montenegro. A rich and diverse heritage which demonstrates the strong interconnection between Montenegro and the rest of Europe as a result of centuries of shared history and culture. We count on your support, on the support of Commissioner Kos and of President Von der Leyen working hand in hand with the authorities of Montenegro to work on the achievement of this vital goal, in the spirit of the historic declaration signed on 18 June by the Presidents of three EU Institutions - the

Commission, the Parliament and the Council - under the motto "Europe for Culture - Culture for Europe"!

Postovana Ministarko Kulture i Medija,

Izuzetno vam hvala sto ste uvelicali svojim prisustvom ovu svecanost. Svecanost koja se odrzava bas na dan kada se u Crnoj Gori obelazavaju Dani evropske bastine - sa temom "Bastina u opasnosti".

Juce smo imali izuzetno plodan razgovor. Na istoj smo talasnoj duzini.

Racunamo na vas i na celokupnu vladu Crne Gore na celu sa Premijerom Spajicem da podrze nase napore.

Drage Kolege i Prijatelji,

Ja sam odrasla u Beogradu u Njegosevoj ulici.

Juce sam sa velikim uzbudjenjem zajedno sa Dusicom posetila rodnu kucu Velikog Njegosa u Njegusima. U zelji da udahnem vazduh i dusu prostora iz koga je potekao jedan od najvećih pesnika i mislilaca Vase Crne Gore i Nase Evrope.

Danas nam je svima potrebna Njegoseva mudrost i poezija. Kao sto nam je potrebna Pacijenca i Postovanje nase kulture i tradicije.

Stoga jos jednom iz srca cestitam cuvarkama izrade dobrotke cipke na zasluzenoj evropskoj nagradi. Na nama je da sledimo njihov svetao primer.

Hvala njima i Hvala svima vama!